

ETT FÖRLOVAT LAND

Ett förlovat land

Barack Obama

Översättning: Manne Svensson

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

www.albertbonniersforlag.se

ISBN 978-91-0-017760-7

© 2020 Barack Obama

This translation published by arrangement with Crown, an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC.

Översättning Manne Svensson

Omslagsdesign: Christopher Brand
(Svensk utgåva av Ilse-Mari Berglin)

Omslagsbild på framsida: Pari Dukovic

Omslagsbild på baksida: Dan Winters

Tryck: ScandBook EU, 2020

Till Michelle – min kärlek och livskamrat
och
Malia och Sasha – vars bländande sken gör allting ljusare

O, fly and never tire,
Fly and never tire,
Fly and never tire,
There's a great camp-meeting in the promised land.

– UR EN AFROAMERIKANSK SPIRITUAL

Don't discount our powers;
We have made a pass
At the infinite.

– ROBERT FROST, "KITTY HAWK"

INNEHÅLL

FÖRORD	11
DEL ETT: SATSNINGEN	17
DEL TVÅ: YES WE CAN	109
DEL TRE: ÖVERLÖPAREN	255
DEL FYRA: DEN GODA KAMPEN	405
DEL FEM: VÄRLDEN SÅSOM DEN ÄR	517
DEL SEX: I TUNNAN	621
DEL SJU: PÅ SLAK LINA	743
TACK	837
BILDRÄTTIGHETER	841

FÖRORD

Jag började skriva den här boken strax efter slutet av min tid som president – efter att Michelle och jag hade klivit ombord på Air Force One för sista gången och rest västerut på en efterlängtd semester. Det var en bitterljuv stämning på planet. Vi var utmattade både fysiskt och psykiskt, inte bara av de senaste åtta årens slit, utan också av det obegripliga i att en man som var raka motsatsen till allt vi stod för hade valts till min efterträdare. Men nu när vår etapp var fullbordad kändes det i alla fall skönt att veta att vi gjort vårt allra bästa – och hur mycket jag än kommit till korta som president, hur många ytterligare projekt jag hade hoppats kunna men inte lyckats genomföra, så var landet i bättre skick nu än det var när jag tillträdde. I en månad tog Michelle och jag sovmorgnar, åt middagar i lugn och ro, gick på långpromenader, badade i havet, stämde av läget, förnyade vår vänskap, återupptäckte vår kärlek och planerade för ett mindre händelserikt men förhoppningsvis lika givande nytt kapitel i vårt liv. Och när jag kände mig redo att gå tillbaka till jobbet igen och satte mig ner med penna och anteckningsblock (jag föredrar fortfarande att skriva ner saker för hand, det känns som om datorn ger även de grövsta utkast blank polityr och får halvtänkta tankar att se oförtjänt klädsamma ut) så hade jag redan en tydlig bild av hur boken skulle läggas upp.

Först och främst ville jag ge en ärlig skildring av min ämbets-tid – inte bara en historisk förteckning över centrala händelser och viktiga personer som jag haft utbyte med, utan också en redogörelse för de politiska, ekonomiska och kulturella strömningar som legat bakom några av utmaningarna för min administration, samt hur mina medarbetare och jag valde att bemöta dem. I den mån det varit möjligt har jag velat ge läsarna en känsla av hur det är att vara USA:s president.

Jag ville lyfta på förlåten och påminna om att presidentskapet trots all pomp och ståt bara är ett jobb, att vår federala regering är precis som vilken annan mänsklig organisation som helst och att männen och kvinnorna som jobbar i Vita huset upplever samma blandning av tillfredsställelse, besvikelse, konflikter, tabbar och små triumfer på arbetsplatsen som resten av befolkningen. Sist men inte minst ville jag att det skulle bli en mer personlig berättelse, som kunde inspirera unga människor att överväga ett liv i det allmännas tjänst: en berättelse om hur min politiska karriär egentligen började med sökandet efter en plats där jag kunde passa in, efter ett sätt att förklara de olika inslagen i min blandade bakgrund, och att det bara var genom att ta del i något som var större än mig själv som jag till sist lyckades finna sammanhang och syfte i mitt liv.

Det där tänkte jag att jag kunde få in på sisådär femhundra sidor. Jag räknade med att det skulle ta ett år.

Man kan lugnt säga att skrivandeprocessen inte gick som planerat. Trots de bästa avsikter växte boken i spännvidd och omfattning – vilket var orsaken till att jag så småningom bestämde mig för att dela upp den i två volymer. Jag är fullt medveten om att en mer begåvad skribent hade kunnat klura ut hur samma historia kunde berättas mer kärnfullt (mitt privata arbetsrum i Vita huset låg trots allt intill Lincolnrummet, där en signerad version av det 272 ord långa Gettysburgtalet sitter bakom en glasmonter). Men varje gång jag satte mig ner för att skriva – vare sig det handlade om inledningsskedet av min kampanj, hur min regering hanterade finanskrisen, nedrustningsförhandlingarna med Ryssland eller de samhällskrafter som ledde fram till den arabiska våren – så stretade min hjärna emot ett enkelt linjärt berättande. Ofta kändes det nödvändigt att ge en del sammanhang åt besluten som jag och andra hade fattat, och den bakgrunden hade jag ingen lust att förpassa till fotnoter eller slutnoter (jag avskyr fotnoter och slutnoter). Jag märkte att det inte alltid gick att förklara vad som legat bakom besluten genom att bara hänvisa till en drös ekonomiska data eller försöka minnas en uttömmande genomgång i Ovala rummet, för de kunde lika gärna ha formats av ett samtal jag haft med en främling på en kampanjresa, ett besök på ett militärsjukhus eller en lärdom jag fått

av min mamma i barndomen. Ofta dök till synes oviktiga detaljer upp i minnet (att jag försökte hitta en diskret plats att röka en kvällscigarett på, eller hur mina kollegor och jag satt och skämtade och spelade kort ombord på presidentplanet) vilka fångade mina upplevelser under de åtta åren i Vita huset på ett sätt som offentliga uppgifter aldrig hade kunnat göra.

Utöver kampen med att få orden på pränt var det en annan sak som jag inte riktigt hade räknat med, och det var den dramatiska händelseutveckling vi har sett under de tre och ett halvt år som gått sedan den där sista turen med Air Force One. I skrivande stund är mitt land alltjämt i klorna på en global pandemi och den ekonomiska krisen i dess spår, med över 178 000 döda bara i USA, mängder av företag som gått omkull och miljontals människor som förlorat sina jobb. Över hela nationen har människor från alla samhällsskikt och bakgrunder vällt ut på gatorna för att protestera mot att obehövade afroamerikaner fått sätta livet till för polisens onödiga våld. Men allra mest bekymrande är kanske att vår demokrati verkar stå på randen till en kris – en kris med rötter i en fundamental konflikt mellan två motsatta visioner av vad Amerika är och borde vara, en kris som gjort politiken splittrad, förbittrad och mistrogen och har bäddat för en upplösning av de institutionella normer, skyddande mekanismer och den respekt för grundläggande fakta som både republikaner och demokrater en gång tagit för givna.

Denna konflikt är förstås inget nytt. På många sätt har den definierat hela den amerikanska tillvaron. Den sitter djupt i de nationsgrundande dokument som på samma gång kunde förklara alla människors lika värde och räkna en slav som tre femtedelars man. Den uttrycks i våra tidiga domstolsbeslut, som när chefsdomaren i Högsta domstolen förklarade för ursprungsbefolkningen att stammens rätt att överlåta egendom inte var verkställbar, eftersom erövrarens domstol saknade befogenhet att validera de erövrades rättmätiga anspråk. Det är en konflikt som har fått strider att utkämpas på fälten vid Gettysburg och Appomattox men också i kongressens kamrar, på en bro i Selma, över Kaliforniens vingårdar och på New Yorks gator – en konflikt där de stridande ibland har varit soldater, men oftare fackföreningsledare,

suffragetter, tågvärdar, studentledare, strömmar av invandrare och hbtq-aktivister, beväpnade med inget utom plakat, pamfletter och promenadkängor. Kärnan i denna segdragna kamp är en enkel fråga: ska vi bry oss om att försöka få USA:s verklighet att överensstämma med idealen? Och i så fall, tror vi verkligen på att våra uppfattningar om självbestämmande, individens frihet, likvärdiga möjligheter och likhet inför lagen gäller alla? Eller förbinder vi oss istället – i praktiken om inte i konstitutionen – till att reservera dessa saker för ett privilegierat fåtal?

Jag förstår att det finns de som tycker att det är dags att göra sig av med gamla myter – att en närmare titt på USA:s historia och bara en hastig glimt på löpsedlarna visar att nationens ideal alltid har underordnats erövring, förtryck, en etnisk kaststruktur och rovgirig kapitalism, och att den som låtsas något annat bara bidrar till att upprätthålla ett system som är uppgjort på förhand. Och jag medger att det har funnits stunder medan jag skrivit den här boken, stunder när jag funderat på min tid som president och allt som hänt sedan dess, då jag tvingats fråga mig själv om jag inte varit för återhållsam med att säga sanningen såsom jag har sett den – alldeles för försiktig i antingen ord eller handling – på grund av min övertygelse om att jag genom att vädja till vår naturs bättre änglar, som Lincoln uttryckte det, skulle ha större utsikter att leda oss mot det Amerika vi blivit lovade.

Jag vet inte. Vad jag däremot med säkerhet vet är att jag ännu inte är beredd att överge Amerika som möjlighet – inte bara för framtida generationers amerikaner, utan för hela människosläktet. För jag är övertygad om att den pandemi vi nu genomlider är både en manifestation av och en kort avvikelse från vår taktfasta marsch mot en globalt sammanlänkad värld, en värld där människor och kulturer inte kan undgå att stöta på varandra. I denna värld, med globala distributionskedjor, blixtnabba kapitaltransaktioner, sociala medier, internationella terrornätverk, klimatförändringar, massutvandringar och en tillvaro som ständigt blir mer komplex, kommer vi att lära oss leva tillsammans, samarbeta och respektera varandra – eller så kommer vi att gå under. Och därför följer nu världen noggrant Amerika – den enda stormakt i historien som består av människor från jordens alla hörn,

där alla folkgrupper, religioner och kulturyttringar finns representerade – för att se om vårt demokratiska experiment kan fungera. För att se om vi kan göra något som ingen annan nation har gjort. För att se om vi faktiskt kan leva upp till vår trosbekännelse.

Domen har ännu inte fallit. När denna första volym publiceras har vi just haft ett amerikanskt presidentval, och även om jag anser att insatserna är högre än någonsin vet jag att ett enda val i sig inte kan fälla avgörandet. Att jag fortfarande känner hopp beror på att jag har lärt mig att sätta tilltro till mina landsmän, särskilt till dem i nästa generation, vars övertygelse om alla människors lika värde verkar sitta i blodet, och som bestämt sig för att förverkliga principer som deras föräldrar och lärare hållit för sanna men kanske aldrig riktigt trott på själva. Mest av allt är den här boken för dessa unga människor – det är en uppmaning till dem att göra om världen på nytt, att genom hårt arbete, viljekraft och en rejäl dos fantasi forma ett Amerika som äntligen kan komma att stämma överens med det bästa i oss.

Augusti 2020

DEL ETT

SATSNINGEN

1

Av allt som Vita huset och dess omgivningar består av – alla rum, salar och sevärdheter – var västra kolonnaden det jag tyckte om mest.

I åtta år började och slutade mina dagar i den trädgårdsgången, med en minuts promenad i det fria mellan hemmet och kontoret. Det var där jag kände den första vintervinden bita och den första sommarvärmen smeka. Det var där jag samlade tankarna, bockade av alla möten som väntade, förberedde argument mot skeptiska kongressledamöter eller otåliga anhängare, rustade mig själv för ett visst beslut eller en utdragen kris.

Under Vita husets tidiga historia låg presidentkansliet och familjebostaden i samma byggnad och västra kolonnaden var egentligen bara en gångväg till stallet. Men när Teddy Roosevelt blev president kände han att en enda byggnad inte samtidigt kunde hysa en modern stab, sex skräniga ungar och hans förstånd, så han beordrade bygget av det som så småningom skulle bli västra flygeln och Ovals rummet. Och medan den ene presidenten efter den andre avlöste varandra under decenniernas gång växte den nuvarande utformningen fram: en inramning av Rosenträdgården i norr och väst, den tjocka muren på norra sidan – kal och utsmyckad bortsett från sina halvmåneformiga fönster högst upp – och de storslagna vita pelarna på västra sidan uppradade likt en honnörsvakt för trygg passage.

Som regel går jag i långsam takt – en hawaiiansk gångstil, säger min fru ibland lätt frustrerat. Men i kolonnaden gick jag annorlunda, medveten om historiens vingslag och mina föregångare. Där blev mina kliv längre, stegen lite hastigare, och klappret mot stenen upprepades som ett eko av säkerhetsvakterna några meter bakom mig. När jag kom till rampen i kolonnadens västra ände (ett arv efter rullstolsburne

Franklin D. Roosevelt, som jag kunde se framför mig le med hakan i vädret och cigarettmunstycket hårt sammanbitet mellan tänderna medan han kämpade sig uppför stigningen) brukade jag vinka åt den uniformerade vakten precis innanför glasrutan i dörren. Ibland fick vakten hålla tillbaka en förvånad flock besökare, och om jag hade tid brukade jag skaka hand med dem och fråga var de kom ifrån. Men för det mesta svängde jag bara åt vänster och följde ytterväggen till kabinettrummet och smet in genom en sidodörr till Ovala rummet, där jag hälsade på min personliga stab, tog emot mitt schema och en kopp hett te och började dagens arbete.

Flera gånger i veckan när jag steg ut i kolonnaden såg jag Rosen-trädgårdens skötare, som allihop var anställda av nationalparksförvaltningen. De flesta var äldre män i kakiuniform, ibland med matchande slokhatt till skydd mot solen eller en bylsig överrock mot kylan. Var jag inte försenad brukade jag stanna till och ge dem en komplimang för de fina nyplanteringarna eller fråga vad nattens stormväder hade ställt till med. Stoltheten lyste igenom när de berättade om sitt arbete. De var fåordiga, kommunicerade mest med gester och nickningar, även sinsemellan, var och en fokuserad på sin personliga uppgift men samtliga med synkroniserad elegans i rörelserna. En av de äldsta var en lång, senig svart man med insjunkna kinder vid namn Ed Thomas, som jobbat i Vita huset i fyrtio år. Första gången jag träffade honom plockade han upp en trasa ur bakfickan för att tvätta bort jorden från fingrarna innan han hälsade. Hans hand var grov med ådror och knutar likt trädrötter och fick min hand att försvinna. Jag frågade hur mycket längre han tänkte stanna i Vita huset innan han gick i pension.

”Jag vet inte”, sa han. ”Jag gillar att arbeta. Det börjar fresta på lederna lite, men jag har tänkt som så att jag ska stanna så länge ni är här. För att se till att trädgården är fin.”

Och oj, så fin den trädgården var! De skugggivande magnoliorna som reste sig högt i varje hörn, de täta gröna häckarna och de prydligt beskurna paradisäppelträden. Och blommorna som odlats i växthus några kilometer bort, ständigt prunkande i rött, gult, rosa och lila. På våren fanns tulpaner i mängder, med kronblad som sträckte sig mot solen, på sommaren lavendel, heliotrop, pelargoner och liljor, på